

Un Món de Valors posats en Joc

Escola Gaia

Escola Gaia

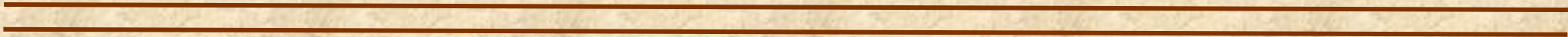

Consorci d'Educació
de Barcelona
Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

“La fotografia pot ser una bella metàfora de l’educació: acompanyar i sostenir el desenvolupament de les nenes i els nens; fer-ho amb tots, independentment de les condicions personals, culturals i socials. I tenir el compromís i l’esperança que és possible un món millor per a ells”.

Álvaro Marchesi

De la Mà, junts amb Programes d'Escoles per a la Igualtat i la Diversitat

Entenem la formació continuada de tot l'equip Pedagògic (equip de mestres i equip del migdia) com una font de creixement, de comunicació i de cura cap a l'escola que volem. L'entenem com el punt de partida, d'un treball que volem que continuï i que formi part del que respira la nostra manera d'entendre l'educació (infants i adults).

Decidim anar de la mà del **programa d'escoles per a la igualtat i la diversitat** que potencien unes actituds i comportaments en les relacions interpersonals basades en valors com la igualtat, el respecte i l'equitat en els infants i en el si de la nostra Comunitat Educativa. Aquests valors es troben en consonància amb la part més humana del nostre Projecte Educatiu que es vertebrava en la Mirada de Sistèmica, l'Acompanyament emocional i respectuós dels infants i en l'autoconeixement del nostre jo i dels altres.

La Mirada sistèmica com una perspectiva educativa que ens ajuda a no jutjar el vincles i les situacions de conflicte i viure-les com una situació d'aprenentatge per a totes les parts. Ens ajuda a acompanyar amb presència als infants i entendre millor les seves relacions. A comunicar-nos de manera respectuosa sense judicis.

L'Acompanyament Emocional entenent-lo com una escola que cuida, com una segona llar on els infants i adults que hi som, no només hi treballem sinó que hi vivim. Per aquest motiu volem que hi sigui un espai d'escolta, de resolució de conflictes que ens ajuden a créixer i de respecte, on llibertats i límits hi convisquin en equilibri i a on cadascun de nosaltres pugui ser tal com és.

L'Autoconeixement del nostre jo i dels altres per poder "Estar aquí i ara". La nostra presència en el món condiona la manera de viure i gestionar les relacions amb els altres i amb l'entorn. Des de l'escola considerem que és fonamental desaccelerar els ritmes i parar-nos a atendre. Hem de prendre consciència i escoltar-nos per poder escoltar als altres.

La Nostra Realitat

Vam plantejar-nos **com plasmar el que conflueix i treballem**, a partir de les sessions acompanyades per l'Anna Rial, i com adaptar les idees i el material que el Programa i la Formació ens va donar l'oportunitat de realitzar. Vam haver de mirar amb significat i/o complementar allò que passava als diferents espais de la nostra escola.

El resultat és aquesta **documentació** a partir de les reflexions recollides a la formació pels professionals que hi treballem i l'observació directa mitjançant les propostes i els materials amb els quals els infants es comuniquen, s'emocionen, juguen, creen, transformen i creixen desenvolupant-se com a persones individuals i socials.

Una documentació que obre una finestra al nostre model d'escola, un model no directiu que parteix de l'aprenentatge significatiu, directe i vivencial. Afavorint un clima sa i segur per tal que l'infant se senti còmode i lliure per deixar-se meravellar per tot un món per descobrir.

Gràcies a les noves ulleres que ens hem pogut posar **amb el vostre acompanyament** us presentem els moments, alguns d'ells totalment vinculats amb l'acompanyament de les mestres i d'altres de joc espontani amb un material concret, recollits en el dia a dia de la vida al nostre centre.

La Importància del Joc Espontani dels Infants

Com escola potenciem el joc espontani ja aquest **és el llenguatge dels infants** per poder parlar de si mateixos i entendre el món que els envolta. És a través d'aquest idioma que podem connectar-nos amb ells i acompanyar-los en el seu creixement, assegurant vivències i relacions humanes amoroses, igualitàries i respectuoses.

Com Bernard Acouturier ens explica:

“El joc és la forma d'expressió privilegiada de l'infant.

El joc és fonamental pel desenvolupament psicològic de l'infant abans que s'instal·li en el món de la cultura i la realitat.

El joc és un potent procés de reassegurament contra l'angoixa. El joc està al servei del ser en esdevenir.

Jugar és vital per l'infant, ja que jugar és viure, és reafirmar la seva existència en el món.

Jugar afavoreix a la comunicació així com el plaer d'aprendre mitjançant una apertura a la intel·lectualització”.

Joan (5 anys); “Estem jugant a les famílies i estic preparant el dinar”.

És en la **interacció i la participació entre iguals** on la biologia, la història, el context social i cultural i les característiques de cada infant es modifiquen. Aquestes dimensions estan íntimament vinculades i són necessàries per situar les creences, vivències i expressions concretes de la nostra sexualitat.

L'escola ha de ser un entorn on es pugui ser i es pugui expressar de manera lliure i respectuosa les idees per tal d'esdevenir persones que basin les seves **relacions en el diàleg i el companyerisme**.

El joc simbòlic, característic en les petites i petits d'edats compreses entre 3 i 6 anys, juga un important paper en la **imitació de models**. Els infants reprodueixen les escenes quotidianes de comunicació i relació que viuen diàriament, reproduint-se rols socials que les persones adultes ocupen en la vida.

DIVERSITAT FAMILIAR I NO SEXISTA, CLASSIFICACIÓ NO SEXUADA DE LES JOGUINES I ELS JOCS

Posar en dubte les creences sobre els estereotips sexistes.

Desenvolupar la capacitat d'identificació positiva en l'aprenentatge de rols i de les relacions entre gèneres.

Diferenciar els diferents espais ocupats i utilitzats per les nenes i nens en els jocs, per exemple, el pati de l'escola.

Ainara (4 anys); *“Sóc la conductora del tren, ap que pasa se ha roto, Ni-Na-Ni-Na...”*

Des de l'educació infantil s'han d'impulsar i potenciar models coeducatius amb una **mirada basada en el respecte i la igualtat**. Cal per tant establir una comunicació que trenqui els estereotips. En la nostra societat els valors i els comportaments associats a la masculinitat són considerats superiors als femenins. Per això quan un nen o una nena realitza una conducta, femenina en el cas del nen o masculina en el cas de la nena, la seva identitat és posada en dubte.

Les joguines ofereixen un camp molt ampli a la intervenció coeducativa. Discutir els criteris per a la selecció de determinats materials, regular el seu ús per part de les nenes i nens, oferir diferents propostes en els espais destinats a un joc més simbòlic, promoure experiències puntuals d'utilització alterada d'una joguina no per a un sexe, són algunes de les possibles intervencions.

DIVERSITAT FAMILIAR I NO SEXISTA, CLASSIFICACIÓ NO SEXUADA DE LES JOGUINES I ELS JOCS

Posar en dubte les creences sobre la classificació sexuada de les joguines i els jocs.

Reflexionar sobre les implicacions de disposar d'un sol tipus de joguines.

Considerar la possibilitat de divertir-se amb joguines considerades tradicionalment com a inapropiades pel fet de ser nena o nen.

Afavorir la curiositat pels jocs i joguines tradicionalment associats a l'altre gènere.

Infants de 4 i 5 anys construint als ambients del Panot i d'Imago.

Les **vivències de masculinitat i de feminitat** estan mitjançades per entorns socials i artefactes que des del naixement impacten directament en les creences, valors, actituds i comportaments vinculades al que significaria ser una nena o un nen.

“... Aquests ecosistemes autodissenyats per la cultura caracteritzats com a androcèntrics i patriarcals, originen maneres de ser i de comportar-se anomenades hegemòniques, majoritàries o comunes que potencien la uniformitat intrasexes i la discriminació o la desigualtat intersexes ...”

(Lanas, 1997)

DIVERSITAT FAMILIAR I NO SEXISTA, CLASSIFICACIÓ NO SEXUADA DE LES JOGUINES I ELS JOCS

Posar en dubte les creences sobre els estereotips sexistes.

Desenvolupar la capacitat d'identificació positiva en l'aprenentatge de rols i de les relacions entre gèneres.

Diferenciar els diferents espais ocupats i utilitzats per les nenes i nens en els jocs, per exemple, el pati de l'escola.

Infants als ambients del Panot i la Lluerna mirant i escoltant contes.

El pensament màgic de l'infant tradueix el seu enfocament de la realitat. L'infant viu als éssers que l'envolten en una dualitat de bons i dolents i així és com ho observa i ho viu en el seu dia a dia. El conte es mou amb la mateixa dinàmica màgica i per això és una eina poderosa de connexió amb la psique infantil.

L'infant al poder identificar-se mitjançant el conte com el dolent o l'agressor s'apropia de la por i la domina per viure i jugar més enllà dels seus límits i reassegurar-se simbòlicament mitjançant el cos i el llenguatge.

"Els materials didàctics són elements molt importants, per la qual cosa han de convertir-se en materials coeducadors, i ajudar a canviar normes i valors"
Llenguatge per la Igualtat a l'Educació. Institut Balear de la Dona. (2015)

Els contes són els transmissors de veritats i de les veus de la comunitat. Són **eines d'interpretació de la realitat** que connecten amb allò que és essencial i que a vegades no es pot parlar directament amb els infants amb un llenguatge adult.

DIVERSITAT AFECTIVA SEXUAL I DE GÈNERE, DIVERSITAT D'ORIGEN CULTURAL I RELIGIOSA, DIVERSITAT FUNCIONAL

Afavorir la consciència emocional, l'autoconeixement i la comunicació.

Afavorir la creació d'un clima de relaxació i de cohesió de grup.

Afavorir l'interès en el descobriment de l'entorn immediat.

Infants de 4 anys a l'ambient de la Vila realitzant jocs simbòlics de cura.

L'amor, la tendresa, la cura o l'amistat són la bases per les relacions entre iguals que se sostenen en el respecte i l'estima. Són les **relacions humanes** que tot individu desitja. És en aquestes edats on el que l'infant visqui i jugui tindrà més força i arrelarà dins d'ell com una llavor.

Des de l'escola en aquestes etapes primerenques **s'ha de donar valor i espai a aquests tipus de dinàmiques**, que estan relacionades amb les carícies i amb la relació del nostre propi cos i el de l'altre.

DIVERSITAT AFECTIVA SEXUAL I DE GÈNERE, COS, MOVIMENT, EMOCIONS I MASSATGES

Afavorir el coneixement i la cura del cos.
Possibilitar l'expressió de la creativitat i la imaginació.

Infants de l'ambient d'Imago (5 anys), fent relaxació després de Psicomotricitat Relacional.

Com indica Vicenç Arnaiz amb la seva idea de la "*pedagogia interior*", més enllà de treballar les emocions dels infants, s'ha de mirar més en profunditat. Hem de pensar en la individualitat de cadascun de nosaltres i en la capacitat d'endinsar-nos en el nostre ser i la capacitat de connectar amb l'altre.

Els canvis en la realitat propera dels éssers humans ha canviat de manera exponencial la percepció que tenim de representar i entendre el nostre món; les noves eines tecnològiques, emocions que arriben a través de llenguatges més complexos...

És en la intimitat en què cadascú troba la manera singular de renunciar al monopoli del domini sobre la realitat i sobre els altres. I aquest posicionament conscient és base fonamental per l'equilibri personal.

DIVERSITAT AFECTIVA SEXUAL I DE GÈNERE, COS, MOVIMENT, EMOCIONS I MASSATGES

Potenciar l'adquisició d'una concepció del cos com a font de sensacions, comunicació i plaer.
Facilitar l'aprenentatge d'estats de relaxació i calma.
Facilitar l'autocontrol emocional.

Infants a l'ambient de Crescendo (5 anys) dansant

Des de temps ancestrals la humanitat ha experimentat i celebrat la vida i la mort a través de la música i la dansa. Connectaven amb allò que volien expressar mitjançant els rituals i els representaven després a les parets de la cova en forma de dibuixos i representacions pictòriques.

Com ens explica Joan Serra: "Ballem a la panxa de la mare, als braços del pare, caminant amb un amic, a la festa del poble... i ballant produïm la nostra vida, i sobretot movem les nostres emocions i les nostres sensacions. Ho fem a partir del nostre cor, del nostre cervell, del nostre estómac, de la nostra mirada i de la nostra terra. El nostre gest és propi, individual i col·lectiu, i amb un caràcter definit per l'entorn, el sento un signe d'identitat. La DANSA, i també la dansa tradicional, és evolució, és canvi, és contemporaneïtat, és d'avui. La dansa és saber mirar, és percepció, improvisació, producció, experimentació i sobretot intuïció. Deixar fluir les teves emocions i sensacions i trobar l'expressió, simple i directa, d'aquest cos orgànic, mental i energètic. La dansa es troba en el gest més simple, en l'encontre més inesperat, en l'actitud d'un moment, en la mirada més subtil... és... en la nostra vida quotidiana."

Mitjançant el nostre cos ens comuniquem amb el nostre jo més profund i amb el jo dels altres, **el cos humà és el "mediador"**.

DIVERSITAT AFECTIVA SEXUAL I DE GÈNERE, COS, MOVIMENT, EMOCIONS I MASSATGES

Potenciar les sensacions i percepcions del propi cos.

Afavorir l'autoestima, la capacitat d'agència, la valentia i l'atreviment.

Fomentar el gaudi per l'expressió corporal i l'ocupació de l'espai.

Infants de 4 anys a l'ambient de la Lluerna amb la capsa de massatges.

A través de la necessitat de moviment i de contacte amb els altres oferim la possibilitat que els infants puguin expressar les seves emocions i desenvolupar el seu autoconcepte.

Mitjançant els massatges que es generen en un entorn segur i cuidat per les mestres que treballem a l'escola, afavorim els vincles entre iguals i les emocions que es generen en aquestes dinàmiques sempre amb permís, respecte i cura.

DIVERSITAT AFECTIVA SEXUAL I DE GÈNERE, COS, MOVIMENT, EMOCIONS I MASSATGES

Afavorir el respecte cap al propi cos i cap al cos de les altres persones.

Treballar el respecte pel cos de les altres persones.

Diferenciar sensacions agradables de les desagradables.

Aprendre a dir el que ens agrada i el que no.

“No podem allunyar de nosaltres a les persones més del que podem allunyar les coses, com els ambientalistes han demostrat. No hi ha un lluny. Vivim en complexes interdependències amb el planeta en el que habitem. Tot el que fem, tot el que es faci, ens inclou a tots, amb independència de les estratègies que puguem fer servir per tractar de distanciar-nos i aïllar-nos. Les accions que exclouen i disminueixen als altres ens exclouen i disminueixen a nosaltres mateixos”. (Ballard, 1997, p.254)

BIBLIOGRAFIA

- ◇ **Ferrer, C, Mateu, M, Pons, M, Barceló, C, Pont, C, Roig, M.** *Llenguatge per la igualtat a l'educació.* Institut Balear de la Dona.
 - ◇ **Jiménez, E, Vilaplana, G, Cela, X, Aleman, M, Barrientos, S.** (2015). *Pam a pam, coeduquem Quadern pedagògic per al professorat del cicle formatiu de grau superior d'educació infantil.* Institut català de les dones.
 - ◇ **Direcció General d'Educació Infantil i Primària.** Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Materials per a l'atenció a la diversitat. (2015). *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu. Una escola per a tothom, un projecte per a cadascú.*
 - ◇ **Arnaiz, V, Díez, M.** (2018). *Infàncies Educar i educar-se.* Barcelona: Editorial Graó.
 - ◇ **Aucouturier, B.** (2018). *Actuar, jugar i pensar.* Barcelona: Editorial Graó.
 - ◇ **Iturbe, X.** (2015). *Coeducar a l'escola infantil. Sexualitat, amistat i sentiments.* Barcelona: Editorial Graó.
 - ◇ **Tomé, A, Subirats, M, Solsona, N.** (gener 2019). *Coeducar: posar la vida al centre de l'educació. Pensar la coeducació i l'educació feminista.* Dossier Graó , 4, pp.3-24.
 - ◇ **Casanovas, N, Belén Fernández, A, Gómez, A, Garcia, A, Haro, D, Parra, D, Pérez, L, Sobrino, N.** (Setembre 2010). *Recursos, activitats i avaluació per l'expressió gestual.* Setembre 2010, de Institut obert de Catalunya Sitio web: https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M05/web/html/WebContent/u4/a2/continguts.html
-
-